

**«Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ
(ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ – ΜΟΥΣΙΚΟΚΙΝΗΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ) ΤΟΥ
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΟΥ
ΝΗΠΙΟΥ»**

**Τσιτώτα Ευτυχία, Νηπιαγωγός, Κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών
στην «Ψυχική Υγεία»**

Περίληψη

Τα τελευταία χρόνια δίνεται ιδιαίτερη σημασία στο ρόλο του σχολείου ως φορέα προαγωγής της ψυχοκοινωνικής επάρκειας και της πρωτογενούς πρόληψης προβλημάτων που σχετίζονται με την ψυχική υγεία..

Το αντικείμενο της συγκεκριμένης εργασίας είναι οι δημιουργικές δραστηριότητες του θεατρικού παιχνιδιού και της μουσικοκινητικής αγωγής, που εφαρμόζονται στο χώρο του νηπιαγωγείου και η συμβολή τους στην ενίσχυση της ψυχικής υγείας των παιδιών προσχολικής ηλικίας.

Συγκεκριμένα, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα έρευνας, στην οποία συμμετείχαν 135 νηπιαγωγοί του νομού Λάρισας και η οποία πραγματοποιήθηκε από τις 9 Μαρτίου έως 22 Μαΐου 2015. Η έρευνα σκοπό είχε να καταγράψει τις απόψεις των νηπιαγωγών σχετικά με τη χρησιμότητα και τη συμβολή του θεατρικού παιχνιδιού και της μουσικοκινητικής αγωγής στην ψυχική υγεία των νηπίων και να διερευνήσει κατά πόσο παιδιά που παρουσιάζουν δυσκολίες στην αλληλεπίδραση με τα άλλα παιδιά βοηθούνται μέσω αυτών των δραστηριοτήτων να κοινωνικοποιηθούν και να αποκτήσουν θετική αυτοεικόνα ως το τέλος της σχολικής χρονιάς.

Λέξεις κλειδιά: θεατρικό παιχνίδι, μουσικοκινητική, ψυχοκοινωνική-συναισθηματική ανάπτυξη, προσχολική ηλικία.

Summary

Over the last years, special attention has been paid to the role of the school as a means of promoting psychosocial adequacy and primary prevention of problems related to psychic health.

The object of this particular project is creative activities through Drama games and Music and Kinetics Education, which are applied in the kindergarden classroom, and their contribution to the reinforcement of preschool children's psychic health.

In particular, the results of the research are presented, in which 135 kindergarden teachers of the Prefecture of Larissa took part from 9 March to 22 May 2015. The aim of the research was to record the kindergarden teachers' views related to the usefulness and contribution of Drama games and Music and Kinetics Education to the psychic health of preschool children, and to examine whether children who show difficulties interacting with other children, are helped through these activities to socialize and to obtain a positive image of themselves until the end of the school year.

Key words: Drama games, Music and Kinetics, psychosocial, emotional growth, preschool

1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το νηπιαγωγείο, αποτελεί έναν εκπαιδευτικό θεσμό που παρουσιάζει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και επιτελεί συγκεκριμένες κοινωνικές λειτουργίες στο σύνολο του εκπαιδευτικού μας συστήματος. Οι δραστηριότητες που εφαρμόζονται σε αυτόν τον εκπαιδευτικό θεσμό βασίζονται κυρίως στην ενεργό συμμετοχή των παιδιών. Το «κάνω και καταλαβαίνω» ως εκπαιδευτική διαδικασία αποτελεί τη βάση της προσχολικής αγωγής. Η προσχολική ηλικία, όπως αποδεικνύεται από τα σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα, κυρίως της Εξελικτικής Ψυχολογίας και της Κοινωνιολογίας, είναι η πιο καθοριστική για την ανάπτυξη

του ατόμου. Η φοίτηση των μικρών παιδιών στο νηπιαγωγείο αποτελεί μια ιδιαίτερα κρίσιμη εκπαιδευτική περίοδο. Είναι η περίοδος της απομάκρυνσής τους από την ασφάλεια της οικογενειακής θαλπωρής και αποτελεί ταυτόχρονα την πρώτη απόπειρα εξωοικογενειακής κοινωνικοποίησης. Για τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας το πρώτο και πιο σημαντικό «μαθησιακό περιβάλλον» αποτελούν οι αλληλεπιδράσεις και οι σχέσεις τους με σημαντικούς «άλλους», στο σχολείο. Η ποιότητα των εμπειριών τους στον τομέα αυτό επηρεάζει τόσο τη συναισθηματική όσο και τη γνωστική τους ανάπτυξη.

Τα τελευταία χρόνια δίνεται ιδιαίτερη σημασία στο ρόλο του σχολείου ως φορέα προαγωγής της ψυχοκοινωνικής επάρκειας και της πρωτογενούς πρόληψης προβλημάτων που σχετίζονται με την ψυχική υγεία. Γι' αυτό και στα περισσότερα σύγχρονα προγράμματα προσχολικής αγωγής, στο πλαίσιο της ολιστικής αντιμετώπισης των παιδιών, στόχος δεν είναι μόνο η μάθηση αλλά και η συναισθηματική ενδυνάμωση και η ευεξία των παιδιών. Τα παιδιά προσχολικής ηλικίας με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που διαθέτουν προτιμούν ως βασική και καθημερινή δραστηριότητα, το παιχνίδι. Συνεπώς, οι δραστηριότητες, του θεατρικού παιχνιδιού και της μουσικοκινητικής αγωγής, που εφαρμόζονται στο χώρο του νηπιαγωγείου αποτελούν την ιδανική μέθοδο μετάδοσης γνώσεων και προσωπικής ανάπτυξης, καθώς αυτές βασίζονται στο παιχνίδι.

Το αντικείμενο της συγκεκριμένης ερευνητικής εργασίας είναι οι δημιουργικές δραστηριότητες του θεατρικού παιχνιδιού και της μουσικοκινητικής αγωγής, που εφαρμόζονται στο χώρο του νηπιαγωγείου και η συμβολή τους στην ενίσχυση της ψυχικής υγείας των παιδιών προσχολικής ηλικίας. Έχει ως στόχο να καταγράψει τις απόψεις των νηπιαγωγών σχετικά με τη χρησιμότητά τους και τις πιθανές αλλαγές που παρατηρούνται στον ψυχισμό των νηπίων που ασχολούνται με αυτές.

2. Η ψυχοκοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών προσχολικής ηλικίας

Βασικοί στόχοι της αγωγής των παιδιών προσχολικής ηλικίας είναι η πρώτη προσπάθεια αυτοαντίληψης, η ανταλλαγή πληροφοριών, η αλληλεπίδραση και η επικοινωνία με το εξωτερικό περιβάλλον (Απανωμεριτάκη, 2002). Κατά την συγκεκριμένη περίοδο ζωής, βασικό μέλημα της εκπαίδευσης αποτελεί η κατά το δυνατόν ισορροπημένη και πολύπλευρη εξέλιξη και ανάπτυξη, τόσο σε επίπεδο συναισθηματικό, ψυχοκοινωνικό και ηθικό, όσο και σε επίπεδο νοητικό. Μιλώντας κανείς για συναισθηματική ανάπτυξη, αναφέρεται στην πρώτη

γνωριμία με τον εαυτό, ενώ η ψυχοκοινωνική ανάπτυξη έγκειται στην ανάπτυξη σχέσεων αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας με τον έξω κόσμο.

Η συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού έχει άμεση συνάφεια με την αντίληψη που σχηματίζει για τον εαυτό του. Ο Αμερικανός ψυχολόγος William James (Elliott, Kratochwill, Littlefield Cook, Travers 2008) έκανε τη διάκριση του εαυτού σε δύο ευδιάκριτα μέρη, το «εγώ» και το «εμένα». Ο συναισθηματικός κόσμος των παιδιών περικλείει διάφορα αισθήματα, μεταξύ των οποίων η χαρά, η λύπη, η ζήλια, ο θυμός και πολλά άλλα. Πριν ακόμη περάσουν την πόρτα του σχολείου, ίσως και από την γέννηση τα παιδιά βιώνουν συναισθήματα για οτιδήποτε έρχονται σε επαφή, από τους ανθρώπους γύρω τους έως και γεγονότα και αντικείμενα. Όλα αυτά τα συναισθήματα είναι σημαντικό να δίνεται χώρος και χρόνος να εκφράζονται από μεριάς των παιδιών. Με αυτό τον τρόπο, τα παιδιά αντιλαμβάνονται πώς όχι μόνο είναι υγιές να έχουν συναισθήματα, αλλά και ότι είναι εξίσου θετικό να τα εκφράζουν. Σε επίπεδο συναισθημάτων θεωρείται απαραίτητη η εκμάθηση κοινωνικά σωστών τρόπων εκδήλωσης και εξωτερίκευσης τους, από μεριάς των παιδιών (Κουτσοβάνου, Αρβανίτη-Παπαδοπούλου, 2008).

Ο Erik Erikson (Elliott, Kratochwill, Littlefield Cook, Travers 2008) ασχολήθηκε με την ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των παιδιών. Σύμφωνα με τον Erikson δύο κρίσιμα στοιχεία της ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης είναι η αλληλεπίδραση μεταξύ των δυνάμεων της κοινωνικοποίησης και της εξατομίκευσης. Η κοινωνικοποίηση αναφέρεται στην ανάγκη να δημιουργήσουμε και να διατηρήσουμε σχέσεις με τους άλλους και να ρυθμίσουμε τη συμπεριφορά μας σύμφωνα με τις απαιτήσεις της κοινωνία. Η εξατομίκευση αναφέρεται στην πλήρη ανάπτυξη του εαυτού (αυτοεκτίμηση και αυτό-έλεγχος). Τα πρώτα χρόνια της ζωής του παιδιού (από τη γέννηση – 5^ο έτος) σύμφωνα με τον Erikson περιλαμβάνουν τα στάδια που αφορούν την εμπιστοσύνη (trust) και την αυτονομία (autonomy). Για να μπορέσει το παιδί να δημιουργήσει μια υγιή προσωπικότητα απαιτεί μια αίσθηση εμπιστοσύνης προς τον εαυτό και προς τον κόσμο, μια πεποίθηση που αναπτύσσεται από τον πρώτο χρόνο της ζωής του παιδιού. Μέσα από την αίσθηση αυτή τα παιδιά αντλούν ασφάλεια.

Στην προσχολική περίοδο ζωής, τα παιδιά κοινωνικοποιούνται άμεσα και με πολύ γρήγορους ρυθμούς. Σε αυτή την ηλικία, δημιουργούνται σχέσεις με άλλα παιδιά, με τα οποία σχετίζονται στο παιχνίδι ή και γίνονται φίλοι. Ωστόσο, μια ενδεχόμενη δυσκολία του παιδιού

να σχηματίζει κοινωνικές σχέσεις και να συμμετέχει κοινωνικά, μπορεί να τον ακολουθεί και στη μετέπειτα πορεία της ανάπτυξης του.

3. Χρησιμότητα του θεατρικού παιχνιδιού στην εκπαιδευτική διαδικασία-ανάπτυξη του νηπίου.

Το θεατρικό παιχνίδι βασιζόμενο στην παιγνιώδη πλευρά της τέχνης, καταφέρνει να απευθυνθεί και στην καλλιτεχνική και στη μαθητική πλευρά του παιδιού. Ο κύριος ρόλος του θεατρικού παιχνιδιού είναι: να προετοιμάσει το παιδί για μια μακρά δημιουργική περίοδο, να αποτελέσει μέσο απελευθέρωσης της φαντασίας, να λειτουργήσει ως επικοινωνιακό εργαλείο καλλιέργειας και κατανόησης των ανθρωπίνων σχέσεων και να λειτουργήσει ως εμπνευστική διαδικασία (Κουρετζή, 2006).

Μέσα από τη θεατρική αγωγή (Άλκηστις, 1989) και κυρίως μέσω της δραματοποίησης:

1. Το παιδί αποκτά άλλη σχέση με το σώμα του.
2. Το παιδί μεταλλάσσει τη σχέση του με τον εαυτό του και τους άλλους
3. Το παιδί ευαισθητοποιείται προς τις τέχνες και οι γνώσεις γίνονται βίωμα.
4. Γίνεται διερεύνηση του εσωτερικού κόσμου του παιδιού.

Πιο συγκεκριμένα, το θεατρικό παιχνίδι συμβάλλει:

- ✓ Στην δράση χωρίς τον φόβο της αποτυχίας ή τον στόχο της επιτυχούς μετάβασης του δρώμενου.
- ✓ Στην άμεση επαφή και ανάλυση των προβληματισμών των παιδιών.
- ✓ Στην τάση για εσωτερική ενδοσκόπηση, επεξεργασία και διερεύνηση.
- ✓ Στην αυτοβουλία.
- ✓ Στην βιωματική εμπειρία εσωτερίκευσης των γνώσεων.
- ✓ Στην έμφυτη τάση των παιδιών για δράση και παιχνίδι, με τρόπο που διανθίζεται ο πολύπλευρος χαρακτήρας τους.
- ✓ Στη συλλογική προσπάθεια επιτέλεσης ενός έργου και άρα στην κοινωνικότητα και την αρμονική ομαδική συνύπαρξη.
- ✓ Στην ανακάλυψη και εξωτερίκευση ενδόμυχων συναισθημάτων και δυσχερών εμπειριών που μπορεί να έχουν βιώσει τα παιδιά στο προσωπικό τους περιβάλλον (Κουρετζής, 1991).

Η Θεατρική Αγωγή (Παπαγεωργίου, 2006) ωφελεί όλους τους νέους. Ειδικά όμως σε μια ομάδα παιδιών μπορεί να έχει άμεση και καταλυτική επίδραση. Αυτό αφορά τα παιδιά που για κάποιους λόγους έχουν αυξημένες δυσκολίες ένταξης στην ομάδα. Πρόκειται συνήθως για παιδιά ιδιαίτερα εσωστρεφή και ντροπαλά, άτομα με μαθησιακές δυσκολίες, με ειδικές ανάγκες ή άτομα που φοβούνται το «τσαλάκωμα» της εικόνας τους μέσω της διαδικασίας της αναπαράστασης.

4. Ο ρόλος της μουσικοκινητικής αγωγής

Η μουσική και η κίνηση είναι μοναδικές μορφές μη λεκτικής επικοινωνίας. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για το παιδί της πρώτης σχολικής περιόδου που συχνά αδυνατεί να εκφράσει με λόγια τα συναισθήματα του, ενώ αντίθετα μπορεί να τα εκφράσει χωρίς δυσκολία μέσω της κίνησης και της μουσικής (Orff, 1955). Επίσης μέσω των μουσικοκινητικών δραστηριοτήτων το παιδί αναλαμβάνει πρωτοβουλίες, προτείνει εναλλακτικές λύσεις και νέες ιδέες, συνθέτει μουσικά και κινητικά σχήματα, με αποτέλεσμα να αναπτύξει την αυτοπεποίθηση του και το θάρρος του και να αποκτήσει μια θετική αυτοεικόνα. Το παιδί νιώθει ενθουσιασμό και χαρά από την συνεισφορά του στην συνολική ομαδική προσπάθεια που κάνει και καλλιεργείται η υπευθυνότητα και ο αυτοσεβασμός του. Η ανάπτυξη της ικανότητας για μουσική και κινητική εκτέλεση, όχι για άλλους λόγους, αλλά για προσωπική του ευχαρίστηση και ψυχαγωγία, δημιουργεί το αίσθημα της ατομικής ικανοποίησης, της ευχαρίστησης και της ασφάλειας (Ανδρούτσος, 1995).

Το έργο της μουσικοκινητικής αγωγής είναι διπλό. Δίνει διέξοδο στους φυσιολογικούς ρυθμούς του παιδιού και του προσφέρει εντυπώσεις από τον γύρω κόσμο, μέσα από τις αισθήσεις (Σέργη, 1995). Απευθύνεται στο παιδί ως σύνολο σωματικό, πνευματικό, ψυχικό. Επιστρατεύει το σώμα με την κίνηση και την όξυνση των αισθήσεων και του πνεύματος, μεταδίδοντας γνώσεις που αφορούν τη μουσική, το λόγο, το χώρο, το χρόνο και τέλος, την ψυχή, φέρνοντας το παιδί σε επαφή με αισθητικές μορφές. Όλα αυτά γίνονται βιωματικά, δημιουργικά και όχι εγκεφαλικά (Ανδρούτσος, 1995).

5. Μεθοδολογικά ζητήματα

5.1. Σκοπός της έρευνας

Όπως προειπώθηκε, σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να διερευνήσει την ποιότητα της επιρροής που ασκούν οι δημιουργικές δραστηριότητες, του θεατρικού παιχνιδιού και της μουσικοκινητικής αγωγής, στην ψυχική υγεία των νηπίων. Δηλαδή, μέσα από το δείγμα διερευνήθηκε σε ποιο βαθμό, σε ποια συχνότητα και ποιες δημιουργικές ασκήσεις αξιοποιήθηκαν κατά την εκπαιδευτική διαδικασία. Επίσης, διερευνήθηκε αν οι ερωτώμενοι, εντόπισαν-παρατήρησαν αλλαγές στα παιδιά σε επίπεδο ψυχοκοινωνικό, συναισθηματικό, γνωστικό, νοητικό.

5.2. Η Μεθοδολογία της Έρευνας

Η παρούσα έρευνα πρωτογενών στοιχείων χαρακτηρίζεται ως ποσοτική και η διεξαγωγή της γίνεται με την χρήση ερωτηματολογίου, εργαλείο που χρησιμοποιείται κατά κόρων σε παρόμοιου είδους έρευνες (Creswell, 2013)

Για τις ανάγκες της έρευνας η ερευνήτρια επισκέφθηκε νηπιαγωγεία του νομού Λάρισας, τα οποία επιλέχθηκαν με τα ακόλουθα κριτήρια: το είδος του νηπιαγωγείου (δημόσιο – ιδιωτικό). Σκοπός ήταν να μην συμμετέχουν στην έρευνα μόνο νηπιαγωγεία που ανήκουν στη δημόσια εκπαίδευση, αλλά και νηπιαγωγεία της ιδιωτικής εκπαίδευσης. Άλλο ένα κριτήριο για την επιλογή των νηπιαγωγείων ήταν η τοποθεσία τους. Επιλέχθηκαν νηπιαγωγεία και από αστικές περιοχές και από ημιαστικές περιοχές και περιοχές υπαίθρου.

Επιλέχθηκε η μέθοδος επιτόπιας έρευνας και η διανομή του ερωτηματολογίου έγινε από την ίδια την ερευνήτρια. Υπήρξε πολύ καλή συνεργασία μεταξύ ερευνήτριας και ερωτώμενων νηπιαγωγών.

5.3. Το Ερευνητικό Εργαλείο

Στην παρούσα εργασία επιλέχθηκε το ερωτηματολόγιο ως το εργαλείο συλλογής των δεδομένων της έρευνας. Το ερωτηματολόγιο της έρευνας δημιουργήθηκε με βάση προηγούμενες έρευνες στο πεδίο των δημιουργικών δραστηριοτήτων στο νηπιαγωγείο και στη σχέση τους με την ενίσχυση της ψυχικής υγείας των παιδιών προσχολικής ηλικίας.

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 3 ενότητες. Η πρώτη σελίδα του ερωτηματολογίου χρησιμοποιείται ώστε να πληροφορήσει και να ενημερώσει τους ερωτώμενους σχετικά με τον σκοπό της έρευνας. Η ενότητα 1 περιλαμβάνει τις δημογραφικές ερωτήσεις (φύλο, ηλικία, εξειδίκευση, σεμινάρια, είδος σχολείου, τοποθεσία και αριθμός παιδιών). Η ενότητα 2 αφορά

το θεατρικό παιχνίδι και αποτελείται από 6 ερωτήσεις, η τρίτη ενότητα αναφέρεται στην μουσικοκινητική αγωγή και αποτελείται από 5 ερωτήσεις .

5.4. Ο Πληθυσμός και το Δείγμα της Έρευνας

Στην παρούσα έρευνα ο πληθυσμός στόχος είναι οι νηπιαγωγοί.. Το δείγμα της έρευνας ήταν δείγμα ευχέρειας 135 ατόμων. Χρονικά η έρευνα πραγματοποιήθηκε από της 9 Μαρτίου έως 22 Μαΐου 2015. Η ερευνήτρια επισήμανε στους ερωτώμενους πως τα ερωτηματολόγια είναι ανώνυμα και πως τα αποτελέσματα θα χρησιμοποιηθούν μόνο για ερευνητικούς σκοπούς.

5.5. Ανάλυση Δεδομένων

Η ανάλυση των δεδομένων που παρείχε η έρευνα πρωτογενών στοιχείων έγινε με τη χρήση του προγράμματος στατιστικής ανάλυσης SPSS 20.0. (Statistical Package for Social Sciences).

5.6. Στατιστική ανάλυση.

Το δείγμα της έρευνας αποτελείται στην πλειοψηφία του από γυναίκες (98.5%) και από ερωτώμενους που ηλικιακά ανήκουν στην κατηγορία από 41 έως 50 ετών (34.1%). Ακόμα, 69.6% δεν διαθέτει κάποια εξειδίκευση στο θεατρικό παιχνίδι και στη μουσικοκινητική αγωγή, 65.9% έχει παρακολουθήσει κάποια σεμινάρια σχετικά με τις δραστηριότητες αυτές, 85.2% εργάζεται σε δημόσιο νηπιαγωγείο και 66.7% εργάζεται σε αστικό νηπιαγωγείο.

Σε αναλογία με το φύλο των παιδιών, στα δημόσια αστικά νηπιαγωγεία φοιτούν συνολικά 1469 παιδιά εκ των οποίων τα 753 είναι αγόρια (52.1%) και τα 716 είναι κορίτσια (48.8%). Στα ιδιωτικά νηπιαγωγεία φοιτούν 364 παιδιά εκ των οποίων 197 ήταν αγόρια (54.1%) και 167 κορίτσια (45.9%). Ακόμα στα ημιαστικά νηπιαγωγεία φοιτούν 407 παιδιά με το 51.3% να είναι αγόρια και το 48.7% κορίτσια ενώ τέλος στα νηπιαγωγεία της υπαίθρου από τα 403 παιδιά το 48.3% είναι αγόρια και το 51.7% κορίτσια. Συγκεκριμένα, στα δημόσια αστικά νηπιαγωγεία συνολικά 319 παιδιά παρουσιάζουν δυσκολίες στην αλληλεπίδραση, κοινωνικοποίηση με τα άλλα παιδιά και δεν εμπιστεύονται τον εαυτό τους, εκ των οποίων το 48.2% είναι αγόρια και το 51.8% κορίτσια. Στα ιδιωτικά νηπιαγωγεία τέτοιου είδους προβλήματα παρουσιάζουν 102 παιδιά εκ των οποίων 49 ήταν αγόρια (48%) και 53 κορίτσια (52%). Ακόμα στα ημιαστικά νηπιαγωγεία 100 παιδιά έχουν τέτοιου είδους προβλήματα με το 47% να είναι αγόρια και το 53% κορίτσια ενώ τέλος στα νηπιαγωγεία της υπαίθρου από τα

111 παιδιά που παρουσιάζουν δυσκολίες στην αλληλεπίδραση, κοινωνικοποίηση με τα άλλα παιδιά και δεν εμπιστεύονται τον εαυτό τους το 48.6% είναι αγόρια και το 51.4% κορίτσια.

Θεατρικό παιχνίδι

Αναφορικά με το θεατρικό παιχνίδι προέκυψε ότι:

- το 69.6% των ερωτηθέντων δήλωσε πως αξιοποιείται σε μεγαλύτερο βαθμό η παντομίμα, και ακολουθούν με 63% το κουκλοθέατρο, 57% η χορομimική, 48.9% η δραματοποίηση εμπειριών και τέλος με 34.1% ο ρυθμός.
- το 93.3% των ερωτηθέντων δήλωσε πως τα παιδιά προτιμούν το κουκλοθέατρο, 86.7% την παντομίμα, 71.9% τη χορομimική, 23% τον ρυθμό και τέλος 17.8% τη δραματοποίηση εμπειριών.
- το 97% των ερωτηθέντων δήλωσε πως παρατηρεί όξυνση της δυνατότητας επικοινωνίας, 92.6% καλύτερο έλεγχο του σώματος, 90.4% ανάπτυξη της δημιουργικότητας, 88.9% καλλιέργεια της φαντασίας, 74.8% συγκεκριμένη χρήση του λόγου, 73.3% καλλιέργεια της παρατηρητικότητας και τέλος 68.1% βελτίωση στην αυτο-έκφραση.
- το 60.7% των ερωτηθέντων απάντησε πως το θεατρικό παιχνίδι αξιοποιείται σε εβδομαδιαία βάση και 31.1% καθημερινά
- το 49.6% των ερωτηθέντων δήλωσε πως το θεατρικό παιχνίδι αξιοποιείται ως εργαλείο για την εμπέδωση του μαθησιακού υλικού ενώ 32.6% για την υιοθέτηση δεξιοτήτων και αξιών.
- το 38.5% των ερωτηθέντων δήλωσε πως το περιεχόμενο των ιστοριών που δραματοποιούνται βασίζεται στα παραμύθια ενώ 34.1% στην μυθολογία.

Μουσικοκινητική αγωγή

Αναφορικά με την μουσικοκινητική αγωγή βρέθηκε ότι:

- 86.7% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι με το μάθημα της μουσικής στοχεύει στην εξάσκηση της φωνής και του αυτιού πάνω σε απλές μουσικές φράσεις,
- 77.8% των ερωτηθέντων δήλωσε πως το είδος των τραγουδιών που χρησιμοποιούνται είναι κυρίως τα δημοτικά
- 58.5% των ερωτηθέντων δήλωσε πως δεν χρησιμοποιούνται τραγούδια με θέμα το περιβάλλον

- 45.2% των ερωτηθέντων δήλωσε πως παρατηρεί βελτίωση στην κοινωνικότητα των παιδιών ενώ 43.7% στην κίνηση τους
- 47.4% των ερωτηθέντων δήλωσε πως πέραν των μουσικών οργάνων αξιοποιούνται και η μπάλα με τη σφυρίχτρα (42.2%).

6.Συμπεράσματα

Η έρευνά μας φαίνεται να επιβεβαιώνει πως οι δημιουργικές δραστηριότητες που έχουν προαναφερθεί, συμβάλλουν ώστε τα παιδιά νηπιακής ηλικίας να αναπτύσσονται ολόπλευρα, να ενδυναμώνονται συναισθηματικά και έτσι να διαμορφώνουν μια υγιή προσωπικότητα, καθώς τα παιδιά μέσα από τη συμμετοχή τους σ' αυτές αλληλεπιδρούν με τα άλλα παιδιά (κοινωνικοποιούνται), εκφράζουν τα συναισθήματά τους, καλλιεργούν την φαντασία τους, αναπτύσσουν τη δημιουργικότητά τους, αυτό-εκφράζονται και μπορούν να ελέγχουν το σώμα τους. Η αξία του παραπάνω ευρήματος έγκειται στο γεγονός ότι μια αποτελεσματική παρέμβαση στην ένταξη των «απομονωμένων» επιδρά θετικά στην κοινωνικοποίησή τους.

Μελετώντας τα αποτελέσματα της έρευνας, διαπιστώνουμε ότι υπάρχουν παιδιά και στα δημόσια και στα ιδιωτικά σχολεία που δεν έχουν αυτοπεποίθηση και παρουσιάζουν δυσκολίες στην αλληλεπίδραση και κοινωνικοποίηση με τα άλλα παιδιά. Παρατηρείται πως το φύλο έχει μια μικρή σχέση με τις δυσκολίες που παρουσιάζουν τα παιδιά στην αλληλεπίδρασή τους.

Γίνεται φανερός ο θετικός ρόλος του θεατρικού παιχνιδιού στην καλλιέργεια της φαντασίας του παιδιού, στην ανάπτυξη επικοινωνίας και της δημιουργικότητας. Διαπιστώνουμε ακόμα, ότι ένα μικρό ποσοστό των παιδιών προτιμά τη δραματοποίηση εμπειριών. Το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών αξιοποιεί το θεατρικό παιχνίδι ως εργαλείο για την εμπέδωση του μαθησιακού υλικού και μικρότερο για την υιοθέτηση δεξιοτήτων και αξιών. Καθώς όμως τα τελευταία χρόνια η επιστημονική αναζήτηση στρέφεται προς την ανάπτυξη δεξιοτήτων των παιδιών προσχολικής ηλικίας, γεννάται το ερώτημα μήπως οι εκπαιδευτικοί πρέπει να πειραματιστούν και να προσπαθήσουν περισσότερο για την ενίσχυση των δεξιοτήτων μέσα από το θεατρικό παιχνίδι.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις και την στατιστική ανάλυση έγινε φανερό ότι μέσω της μουσικοκινητικής αγωγής, μεγαλύτερη βελτίωση παρατηρείται στην κοινωνικότητα των παιδιών και μικρότερη στην κίνησή τους. Επιπλέον, μέσα από την έρευνα φαίνεται ότι ένα μεγάλο ποσοστό των ερωτηθέντων δεν χρησιμοποιεί στις μουσικοκινητικές δραστηριότητες

τραγούδια με περιβαλλοντικά θέματα, γεγονός που μας κάνει να αναρωτιόμαστε γιατί σε μια εποχή οικολογικής καταστροφής δεν χρησιμοποιούνται τραγούδια με τέτοιο περιεχόμενο.

7. Προτάσεις

Όσο αφορά το θεατρικό παιχνίδι, η θεματολογία των εκπαιδευτικών χρειάζεται να είναι αρκετά ευρεία, συμπεριλαμβάνοντας και ιστορίες άλλων κρατών, το περιβάλλον και γενικότερα θέματα μέσα από τα οποία τα παιδιά θα αναρωτηθούν, θα προβληματιστούν και τελικά θα μάθουν.

Το ίδιο ισχύει και για την μουσικοκινητική αγωγή. Για παράδειγμα τραγούδια που αφορούν το περιβάλλον με παράλληλη κίνηση, αποτελούν έναν από τους καλύτερους τρόπους περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης. Έτσι το τραγούδι και η κίνηση με τα πολλαπλά νοήματα που προσφέρουν και με το βίωμα προάγουν την καλλιέργεια ενός πολύπλευρου χαρακτήρα.

Θα είχε ενδιαφέρον επίσης, να ερευνηθεί κατά πόσο οι δραστηριότητες αυτές, μπορούν να επηρεάσουν θετικά την ψυχική υγεία παιδιών που αντιμετωπίζουν χρόνια προβλήματα υγείας και νοσηλεύονται.

8. Βιβλιογραφία

Απανωμεριτάκη, Ό. (2002). Η περιβαλλοντική εκπαίδευση στην πρώιμη παιδική ηλικία. *Πανελλήνια Γεωγραφικά Συνέδρια, Συλλογή Πρακτικών*, 3, 42-49.

Άλκιστης, (1989). Το βιβλίο της δραματοποίησης, Αθήνα: Εκδόσεις Άλκιστης,

Ανδρούτσος, Π.Π. (1995). «Μέθοδοι Διδασκαλίας Της Μουσικής: Παρουσίαση Και Κριτική Θεώρηση Των Μεθόδων Orff Και Dalcroze». Αθήνα: Orpheus

Elliott S. N., Kratochwill T. R., Joan Littlefield Cook, John F. Travers (2008). Εκπαιδευτική Ψυχολογία. (επιμ.) Λεονταρή, Αθήνα: Gutenberg.

Κουρετζής Λ, 1991. «Το Θεατρικό Παιχνίδι. Παιδαγωγική θεωρία, πρακτική και θεατρολογική προσέγγιση», Αθήνα: Καστανιώτης

Κουτσουβάνου, Ε., Αρβανίτη-Παπαδοπούλου, Τ. (2008). «Βοήθημα για Νηπιαγωγούς. Προγράμματα Προσχολικής Εκπαίδευσης». Αθήνα: Οδυσσέας.

Κουρετζή, Μ. (2006), «Το θεατρικό παιχνίδι ως μέσο αφύπνισης του κριτικού στοχασμού και της δημιουργικής φαντασίας». Στο Γιαννούλη Μπ., Γκόβας Ν. & Μερκούρη Αν. (επιμ.). *Το*

θέατρο στην εκπαίδευση. Δημιουργώντας νέους ρόλους στον 21^ο αιώνα. Πρακτικά από την 5^η Διεθνή Συνδιάσκεψη για το θέατρο στην Εκπαίδευση- Αθήνα, Μάρτιος 2006. Αθήνα: Πανελλήνιο Δίκτυο Εκπαιδευτικών για το θέατρο στην Εκπαίδευση.

Παπαγεωργίου, Ε. (2006), « Το θεατρικό παιχνίδι στην εκπαίδευση: έκφραση, επικοινωνία και κοινωνική συνείδηση». Στο Γιαννούλη Μπ., Γκόβας Ν. & Μερκούρη Αν. (επιμ.). *Το θέατρο στην εκπαίδευση. Δημιουργώντας νέους ρόλους στον 21^ο αιώνα*. Πρακτικά από την 5^η Διεθνή Συνδιάσκεψη για το θέατρο στην Εκπαίδευση- Αθήνα, Μάρτιος 2006. Αθήνα: Πανελλήνιο Δίκτυο Εκπαιδευτικών για το θέατρο στην Εκπαίδευση.

Σέργη, Λ. (1995). «Προσχολική Μουσική Αγωγή. Η επίδραση της μουσικής μέσα από τη διαθεματική μέθοδο διδασκαλίας στην ανάπτυξη της προσωπικότητας των παιδιών». Αθήνα: Gutenberg.